

Prædiken til 11. søndag efter trinitatis

Luk. 18, 9-14

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Til nogle, som stode på, at de selv var retfærdige, og som foragtede alle andre, fortalte Jesus denne lignelse: »To mænd gik op til templet for at bede. Den ene var en farisæer, den anden en tolder. Farisæeren stillede sig op og bad således for sig selv: Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker, røvere, uretfærdige, ægteskabsbrydere, eller som tolderen dér. Jeg faster to gange om ugen, og jeg giver tiende af hele min indtægt. Men tolderen stod afsides og ville ikke engang løfte sit blik mod himlen, men slog sig for brystet og sagde: Gud, vær mig synder nådig! Jeg siger jer: Det var ham, der gik hjem som retfærdig, ikke den anden. For enhver, som ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.« Lukasevangeliet 18,9-14

Danskernes nationaldyd er som bekendt beskedenhed. Vi fremturer ikke. Vi praler ikke.

Vi synes, at man skal hygge sig sammen i øjenhøjde og ikke gøre sig for meget bemærket eller stikke af fra flokken. Vi har janteloven, så man skal ikke tro, at man er noget!

Beskedenhed er en dansk dyd. Det er ikke engang noget, som vi bare selv synes. Nej, det fremgår af internationale undersøgelser, hvor man forsøger at indkredse forskellige folks folkekarakter.

Det er selvfølgelig på en gang et håbløst foretagende – sådan at sammenfatte et helt folks måde at være på, men samtidig er der jo også lidt om det. Der er forskel på en italiener og en dansker!

Så amerikanerne synes, at de er de bedste i verden, fordi de er supermagten og først og størst med al ting. Og en amerikaner er ikke bleg for at fremhæve sin egen dygtighed og indsats.

Englænderne synes, at de er de bedste i verden, fordi de har bygget imperiet, gjort det engelske sprog og den engelske kultur til verdens førende og i det hele taget altid har

demonstreret, hvordan rigtige, ansvarlige gentlemen opfører sig.

Franskmændene er verdens bedste. Fordi de er de mest charmerende og livsnydende.

Og nordmændene er verdens bedste - simpelthen fordi det er de. Og en rigtig nordmand kan overhovedet ikke begribe, at folk kan holde ud at være noget som helst andet end nordmand.

Og danskerne er altså de mest beskedne, og det er jo smart, for så har vi vundet enhver international konkurrence om folkekarakterer.

For hvis de andre fremturer med noget som helst, ja, så fremturer de, og så har de allerede tabt konkurrencen!

Nå, det afgørende i denne sammenhæng er naturligvis, at danskerne elsker tolderer i denne lignelse. En beskeden mand, der ikke fremturer, men tvært imod ydmygt holder sig i baggrunden – også med sin religion – en mand efter vort hjerte.

Det skal jeg vende tilbage til, men først en anden vinkel.

Det er et gammelt krav, at der skal være overensstemmelse mellem form og indhold. Mellem det ydre og det indre. Tingene skal passe sammen.

Vi bliver på forhånd mistænksomme, hvis der står et 20 meter højt betonskilt med lystofrør og blinkende neonfarver ved landevejen med teksten: Friske økologiske landæg.

Det passer bare ikke sammen.

Eller hvis der på et lille krøllet håndmalet papskilt på en dør står: Københavns Jetflyve Undervisnings Center. De får ikke mange kunder.

På samme måde med mennesker. Vi forventer, at der en eller anden overensstemmelse mellem det ydre og det indre. Hvis du er to meter bred over skuldrene og har tatoveringer i nakken og op og ned af alle lemmer, ja, så kan det altså ikke nytte noget at være en kylling og stikke af, hvis der er øretæver i luften. Vi forventer overensstemmelse mellem signal, du sender, og virkeligheden.

Omvendt skal man ikke være en smalskuldret præst, der forkynder kærlighed med rørstrømske falbelader, og så i øvrigt nikke skaller ved den mindste antydning af konflikt. Sådan er det bare.

Lad mig få lov at være lidt filosofisk et øjeblik!

Det var Platon, der for små 2400 år siden udkastede den teori, at alle ting og hvert levende væsen er et ufuldkomment eksempel af en idé.

Altså som eksempel:

I den åndelige verden findes begrebet eller idéen "Hund-".

Alle de konkrete eksemplarer af hunde på jorden er virkeliggørelser af dette begreb "Hund", som altså kun eksisterer fuldendt som idé i den åndelige verden.

Der findes som bekendt store og små og kønne og grimme hunde og blide vovser og bid-ske kamphunde og skævbenede og svajryg-

gede og hvad ved jeg, men de er alle sammen hunde, og de er alle sammen på hver deres måde - i og med at de blevet legemliggjorte - ufuldkomne eksemplarer af den rene ide - altså: "Hund-".

Og vi er ikke i tvivl om, at de alle sammen er hunde, hvor forskellige de end er, fordi de netop alle sammen er realiseringer af ideen "Hund-".

Alt sammen i følge Platon. Og vi får af samme grund et chok eller et grineflip, hvis én hund giver sig til at mjave eller pippe.

Aristoteles fulgte efter Platon, og han var ikke ganske overbevist om, at ideerne så at sige havde selvstændig eksistens i en åndelig verden, men han udkastede sin egen teori om forholdet mellem ide og virkelighed - eller form og stof, som han kaldte det.

Og gennem hele middelalderen skændtes man om den rette forståelse af forholdet mellem form og indhold eller altså form og ide!

Pointen her er, at for ting og dyr er forholdet mellem form og indhold umiddelbart givet.

Det giver ikke mening at bebrejde en hund, at den ikke mjaver eller at skælde ud på et kastanjetræ, fordi det ikke leverer pærer.

Det er noget andet med mennesker, og det er jo det, der er interessant.

Man kan udmærket forlange af et menneske, at der skal være overensstemmelse mellem form og indhold.

Mellem det ydre og det indre.

Ja, i sin filosofiske udformning, at det netop er menneskets at realisere sig selv – og det vil her sige, at leve op til den ædle ide med at være menneske.

Men det er som bekendt ikke altid så nemt.

Nå, og hermed er vi så omsider og af omstændelige omveje ankommet til dagens evangelietekst.

To mænd kommer til templet for at be'. De er fromme folk, siden de går i templet, men de kommer med hver sin udgave af fromheden.

Den ene - farisæeren - er fuld af selvtillid og vished om egne evner og gerninger. Og altså fuld af foragt over for andre - ikke mindst toldereren.

Den anden er ydmyg, beskeden og selvslettende og gør sig ikke til af sin fromhed.

Vi kan roligt fastslå, at det er den sidste udgave af fromheden, der har sejret i den danske folkekirke. Ingen stiller sig op i midtergangen og praler af sin tro eller sine gerninger.

Alle - påstår jeg - er toldere i den forstand, at vi ikke kunne drømme om at pukke på noget som helst.

Vi fremturer ikke, vi anser som nævnt ydmyghed og beskedenhed for selve kernen i danskheden og i den religiøse dyd, vi hader selvsikker religiøs fanatisme, og vi er også parate til på given foranledning at indrømme, at vi dybest set er nogen værre nogen!

Hvis det er det, det kommer an på.

Lidt provokerende sagt, så har den form for farisæisme og fromhed, der hedder "tolderisme", sejret.

Vi ved godt, at vi er de bedste, fordi vi er fromme på den ordentlige måde, og hvis nogen stillede sig op i midtergangen og fremturede med deres religiøsitet, ja, så skulle vi nok vide at se ned på dem og bagtale dem og foragte dem - på ydmyg og beskeden vis, selvfølgelig!

Og det er en vigtig pointe, det her.

Det, der udmærker toldereren, er ikke, at hans udgave af fromheden er bedre, fordi den er beskeden, selvslettende og ydmyg. Nej, det, der udmærker toldereren, er ikke hans fromhed, men hans ærlighed. Han har set sandheden om sig selv i øjnene og overladt resten til Guds nåde og barmhjertighed!

Han har ikke noget at fremvise og byde på - og i hvert fald slet ikke ydmyghed som udtryk for indøvet og særlig fin fromhed! Han har ikke gjort sig illusioner om sine religiøse muligheder på nogen måde. Han er ikke et dydsmønster på et sandere og finere plan end farisæeren.

Han er ikke specielt pæn og sød og rar - for nu at sige det sådan! Han er fortvivlet.

Og det er pointen i religiøs forstand!

Tolderen har gjort det, som Gud kræver af den, der vil have ham i tale: Han har set sandheden i øjnene om sig selv og overgivet resten til Guds nåde og barmhjertighed! Han er på Herrens mark - ikke på sin egen! Derfor går han hjem som retfærdig.

Og dermed er vi tilbage til det med det ydre og det indre, med form og indhold. Fromheden kan have mange udtryk, men pointen er altid ærligheden - og den er ikke sådan at skue udefra.

Fire danskere går i kirke.

Den første sætter sig nede i hjørnet, folder hænderne, men er ærlig talt lidt rastløs i dag og tænker mest på problemer med et af børnebørnene og nogle tagreuder, der ikke er rensede. Ind imellem får han lidt dårlig samvittighed over sin manglende koncentration, men sådan er det jo nogen gange.

Den anden stiller sig op foran alteret, spreder armene, læner hovedet tilbage, tager nogle dybe indåndinger og lader sig fylde af kirkens atmosfære, mens hun i sit indre takker for det, livet har skænket hende i ugen, der gik.

Den tredje sidder stum og tom. Har ingen ord, er bare fra den af sorg og ensomhed og angst for morgendagen. Der er ikke noget ved det hele og "åh, Gud, hjælp mig". Og det er rigtig svært at komme op af mørket i dag!

Den fjerde synger. Det er yndlingssalmerne, der er valgt, og hun bliver helt høj at tonerne og musikken, der går lige til hjertet og bagefter går hun glad og fyldt af overskud hjem.

4 kirkegængere!

Hvem af dem går hjem som retfærdig?

Ja, det skal vi naturligvis ikke dømmes om, men det er da en tanke værd? Tja, det er jo i hvert fald ikke på det ydre, de skal dømmes.

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk

Det er vel heller ikke på, hvad de kommer med - rastløsheden og bekymringerne, taknemmeligheden, sorgen eller glæden. Nej, hvis de skal bedømmes, så er det vel på ærligheden. På overensstemmelsen mellem det, de kommer med og det udtryk det får.

Det er efter mine begreber moralen: At ophøje sig selv er at synes, at fremstå, at dyrke fromme falbelader og dupere sig selv og de andre med sin fromhed, hvordan den ellers er.

At ydmyge sig selv er at se sandheden om sig selv i øjnene og overlade resten til Guds nåde og barmhjertighed.

På den ene eller den anden eller den tredje måde.

Ikke ved form, men ved indhold.

Ikke ved fromhed, men ved sandhed.

Ikke ved ydmyghed men ved ærlighed er toldereren et eksempel til efterfølgelse!

Amen

Michael Porsager

Ramløse-Annisse Pastorat